

**İLKÖĞRETİM BEŞİNCİ SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER DERSİ
“CUMHURİYETE NASIL KAVUŞTUK” ÜNİTESİNDEKİ
“ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂPLARI” ADLI KONUNUN ALTI
KÖŞELİ ŞAPKA DRAMA TEKNİĞİ İLE UYGULANMASININ
ÖĞRENCİ BAŞARISINA ETKİSİ**

**THE EFFECT TO THE STUDENT SUCCESS OF BEING APPLIED
WITH THE HEXAGONAL HAT DRAMA TECHNIQUE OF THE
SUBJECT CALLED “THE PRINCIPLES OF REVOLUTIONS OF
ATATÜRK” IN THE UNIT OF “HOW DID WE REACH
‘REPUBLIC’?” IN THE LESSON OF SOCIAL SCIENCES IN THE
5TH GRADES OF THE PRIMARY EDUCATION.**

Yener ÖZEN*
Abdulkadir GÜL*
Fikret GÜLAÇTI*

ÖZET

İlköğretimde, Atatürk İlkeleri ve İnkılâpları adlı konuları işlenirken, çoğu kez anlatım yöntemi kullanılarak, konular soyut olarak geçilmekte, öğrenme tam olarak gerçekleşmemektedir. Hâlbuki öğrenmede amaç, insanın çevresi ile etkileşim sonucu kendisinde kalıcı davranış değişikliği sağlamaktır.

Bu araştırmada, söz edilen değişikliklerin oluşması ve kalıcı olmasında “Altı Köşeli Şapka Drama Tekniği”nin, sunuş yolu ile ve diğer öğrenmelere kıyasla, türünü cevaplama, doğru cevaplama ve konular arasındaki ilişkileri görmede daha yüksek bir yüzdeye ulaştığı görülmüştür. Ayrıca konu bütünlüğü, konuyu diğer konularla kıyaslama ve sosyal hayatta kullanılır olarak görmede kişide davranış değişikliği sağladığı anlaşılmıştır.

Anahtar sözcükler: Sosyal Bilgiler, Atatürk İlkeleri ve İnkılâpları, Drama, Altı Köşeli Şapka Drama Tekniği.

ABSTRACT

In the primary Education level, learning generally doesn't take place meaningfully because the instruction is traditionally based on direct instruction and subjects being taught are not thoroughly experienced for teaching The History of Atatürk's Principles and Revolutions. Nevertheless, the purpose of learning is to

* Arş. Gör., Erzincan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

provide the human being with the perpetual behavior change as a result of the interaction with the environment.

In this study, it is found that “The Hexagonal Hat Role Playing Technique” presents a higher percent of correct answers showing the relations topics covered than those by direct instruction. Furthermore, it is concluded that it provides proper behavior change in connecting subjects and units as well as application of knowledge on social daily life.

Key words: Social Sciences, The Principles and Revolutions of Atatürk, Drama (Role Playing), The Hexagonal Hat Drama Technique.

1. GİRİŞ

İnsanlar, yaşamları boyunca çevre ile etkileşimleri sonucu bilgi, beceri, tutum ve değerler kazanırlar. Öğrenmenin temelini bu yaşantılar oluşturur. Genel anlamda öğrenme, çevresi ile etkileşim sonucu kişide oluşan düşünce, duyuş ve davranış değişikliğidir. Ancak bu değişikliğin nasıl olduğu konusunda farklı görüşler vardır.

Öğrenmenin doğasını ve sonuçlarını açıklamaya çalışan bu kuramlar; Davranışçı, Bilişsel, Duyuşsal ve Nörofizyolojik temelli öğrenme kuramları olmak üzere dört grupta toplanabilir (Özden, 2000, s.21)

Davranışçı kuramlar, öğrenmenin edimsel sonuçları, bilişsel kuramlar da zihinsel sonuçları ile ilgilenirken duyuşsal kuramlar, öğrenmenin benlik ve ahlak gelişimi gibi duyuşsal sonuçları ile ilgilidir. Nörofizyolojik temelli öğrenme kuramları ise, öğrenme ile beyin hücreleri arasında bir ilişkiye dayanır. Bu kuramlarla birlikte batı ve diğer endüstrileşme sürecini tamamlamış ileri ülkelerde, eğitim reform hareketlerinin getirdiği eğitsel ve kültürel pek çok yeni açılımlardan da yararlanılmaktadır. Bu bağlamda, bilgilenme, öğrenme ve toplumsallaşmanın ders içi ve ders dışı etkinliklerle sağlanacağı vurgulanmakta, özellikle öğrenci, öğretmen, kültür-sanat, öğretmen-veli dörtlüsüyle gerçekleştirilen kültür-pedagoji çalışmaları esas alınarak, eğitim ve öğretim hizmetleri halka sunulmaktadır.

Bilişsel alandaki etkilerine gelindiğinde, eleştirel düşünmeyi (Bailin, 1998; Kelner, 1993, San, 1991), yansıtmacı düşünmeyi geliştirdiği, yani öğrencilerin tecrübeleri ve düşünceleri hakkında farkındalıklarını artırdığı (Andersen, 2002), hayal gücünü ve yaratıcı düşünceyi canlandırdığı (Adıgüzel, 1994; Bolton 1986; Heinig, 1988; Kelner, 1993; Morris, 2001; San, 1991), değişik konu alanlarında erişiyi artırdığı (Kamen, 1992; Saab, 1988; Üstündağ, 1997), dil gelişimini desteklediği (Gönen, Dalkılıç, 1988; Heinig, 1988, Kelner, 1993, Wagner 1988 akt. Farris, Parke 1993), iletişim

(Ballou, 2000; Bolton, 1985; Kelner, 1993, Öztürk, 1998), problem çözme (Bolton, 1985; Heinig, 1988), karar verme (San, 1991; Üstündağ, 1994), birlikte çalışabilme becerilerini geliştirdiği (Farris, Parke 1993; Kelner, 1993; Üstündağ, 1994), kavramayı ve hatırlamayı desteklediği (Kelner, 1993; Southwell, 1999) görülmektedir. Duyuşsal boyutta ise duyular ile ilgili farkındalığı artırdığı (Bolton, 1998; Heinig, 1988), kendine güven ve kendine saygıyı (Bolton, 1985; Farris, Parke 1993; Kelner, 1993), ve duygudaşlık gücünü (Farris, Parke 1993; Heinig, 1988; Kelner, 1993) geliştirdiği görülmüştür (Akt: Adıgüzel, 2004, s.65).

Bu şekliyle eğitim ve öğretim etkinliklerinin daha verimli olduğu gözlenmekte, kalıcı davranış değişikliği sağlanabilmektedir. Öğrencilerin merkeze alınarak yola çıkıldığı bu uygulamalarda özellikle, çok sayıda duyu organını işe katarak hareket eden yöntemler ön plana çıkmaktadır. Bu yöntemlerden biri olarak drama yöntemi, öğrencinin ele alınan konuyu en üst düzeyde öğrenmesini sağladığı için, daha çok dikkat çekmektedir. Zira drama çalışmalarında oyunsu yaşantılar, duygusal anlar, belli yaşam durumları ve anılar canlandırılırken, resim, heykel, seramik, müzik, edebi türler, dans, folklor, modern dans vb. sanat etkinliklerinden de yararlanılmaktadır.

Öğretmenin geleneksel öğretim yönteminde üstlenmiş olduğu bilgi sağlayıcı rolü drama etkinliklerinde öğrencilerin kılavuzu, yönlendiricisi olmaya dönüşür. Öğretmen bilgiyi doğrudan vermek yerine öğrencilerin bu bilgiyi keşfetmesi, kendi kendilerine üretmesi için fırsatlar yaratır. Sınıf içerisinde öğrencileri fikirlerini ifade etme, tartışma, arkadaşlarının fikirlerini eleştirme ve birlikte yeni fikirler üretmeye teşvik eder. Ayrıca öğretmen bazı etkinliklerde öğrencilerle birlikte role girebilir. Bu şekilde öğrenciler ile daha etkili bir iletişim kurabilir, etkinliğin akışını kontrol edebilmesi kolaylaşır (Duatpe ve Ubuz, 2004, s.48).

Genel olarak ilköğretim 5. sınıf düzeyindeki öğrencilerin Atatürk ilkeleri ile ilgili bilgileri incelendiğinde, bazı önemli tanımlamalarda yanlışlıklara düştükleri ve çoğu zaman Atatürk ilkelerini tam olarak anlayamadıkları görülmektedir.

Bu noktada sorun ve çözümüne ışık tutmak üzere; drama yöntemi ile sunuş yoluyla anlatım yönteminin karşılaştırılması bir yol olarak denenmiş; bu bağlamda, ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin bir bölümüne altı köşeli drama tekniği ile ders işlenmiş, bir bölümüne de sunuş yoluyla anlatım yöntemi kullanılarak ders sunulmuştur. Hazırlanan özel sınav testleri ve anketle de konu ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki değerlendirilmeye çalışılmıştır.

PROBLEM DURUMU

Problem

İlköğretim 5. sınıflar Sosyal Bilgiler dersi “Cumhuriyete nasıl kavuştuk” ünitesindeki “Atatürk İlkeleri ve İnkılâpları” adlı konunun altı köşeli şapka drama tekniği ile uygulanmasının etkisi nedir?

Alt Problemler

1. Altı köşeli şapka tekniği öğrencinin derse katılımını sağlamakta mıdır?
2. Altı köşeli şapka tekniği öğrenci ders başarısını artırmakta mıdır?

Denenceler

1. Altı köşeli şapka tekniği öğrencinin derse katılımını sunuş yolu ile öğrenme yöntemine göre öğrenciyi daha etkin yapmaktadır.
2. Altı köşeli şapka tekniği öğrenci ders başarısını sunuş yolu ile öğrenmeye göre daha fazla artırmaktadır.

Sayıtlar

Araştırmanın örnekleme giren öğrenciler istenilen bilgileri yansız olarak vermişlerdir.

Sınırlılıklar

1. Bu araştırmanın uygulama alanı Erzincan ili Ziya Gökalp İlköğretim Okulu 5. Sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
2. Araştırmada incelenen derse katılım boyutu öğrenci anketi ile sınırlıdır.
3. Araştırmada incelenen öğrenci ders başarısı derse ilişkin test sınavı sonuçları ile sınırlıdır.

Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Çocukluğun ilk yıllarından itibaren oyun ve oyunlaştırılmış bilginin çocuğun öğrenme sürecinde, etkin, kalıcı ve hızlı bir öğrenme sağladığı bilinmektedir (Üstündağ, 2001, s.13). Çünkü bu süreçte, çocuğun yaratıcılığını kullanarak, oyun içinde rol yaparak, doğaçlama senaryoları oluşturarak yeni durumlara adapte olması ve akıl yürüterek eski bilgilerini yeni durumlara çözüm getirecek biçimde uyarlaması gibi pek çok etkinlik bulunmaktadır.

Erzincan merkez Ziya Gökalp İlköğretim Okulu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler ders konularından Atatürk İlke ve İnkılâpları konusunu öğrenmede Sunuş Yolu ile öğrenmeye göre Altı Köşeli Şapka Drama Tekniğinin öğrenme sürecinde öğrencinin derse katılımını artırıp artırmadığı araştırılmıştır

Yine aynı ilköğretim okulu öğrencilerinin Sosyal Bilgiler ders konularından Atatürk İlke ve İnkılâpları konusunu öğrenmede Sunuş Yolu ile öğrenmeye göre Altı Köşeli Şapka Drama Tekniğinin öğrenme sürecinde öğrencinin ders başarısının değişip değişmediği araştırılmıştır.

Araştırmanın amaçlarını gerçekleştirmek için, aşağıdaki veri toplama araçları ve bunlara ilişkin amaçlar kullanılmıştır.

KURAMSAL TEMELLER

Drama Nedir?

Eski Yunancada “yaşamak” anlamına gelen “drama” sözcüğü, “sahne, oyun, dramatik sanat” karşılığında kullanılan bir kavramdır. Türkçeye de drama şeklinde geçen bu kelimeye “yapmak, uğraşmak, üretmek” anlamları verilmektedir.

Drama; bireyler arasında bir iletişim ve etkileşim sağlar. Drama bir sözcüğü, bir kavramı, bir yaşantıyı, bir olay veya oyunları geliştirerek canlandırmaktır (Akbaba, Sağlam ve Kök, 2003, s.19). Drama bir olayı, oyunu, yaşantıyı tiyatro etkinliklerinden yararlanarak, geliştirerek canlandırmaktır. Günlük yaşam içinde insanlar düş kurar, ileriye yönelik tasarımlar yapar. İşte insanların bu tasarımını eylemlere dönüştürebilmeleri bir “Drama”dır (Enginalp, 1998, s.52).

Drama, bir kelimenin, kavramın, davranışın, cümlelerin, fikrin, deneyimin ya da olayın tiyatro tekniklerinden ve oyunsu süreçlerden yararlanarak anlamlandırılması, canlandırılmasıdır (San, 1996, s.11).

Drama, eğitim ve öğretimin amacını; kalıcı davranış değişikliğini gerçekleştirme yönünde önemli bir işleve sahiptir. Ezbere dayalı bir eğitim, çocuğun zihinsel gelişimini, araştırmasını, paylaşmayı öğrenmesini engeller. Drama ise, çocuğu geliştiren, yetiştiren başlı başına bir eğitim alanıdır. Aynı zamanda yaratıcılığı geliştiren etkili bir yöntemdir. (M.E.B.1999, s.32). Bu yöntemde uygulanan çeşitli tekniklerle öğrenciler hangi durumda nasıl davranmaları gerektiğini yaşayarak öğrenirler. Problem çözme ve iletişim kurma yeteneklerini geliştirirler (Demirel.2000, s.87). Amaçlar, bilişsel alanın “bilgi, kavrama, uygulama, çözümlenme, bileşim” duygusal alanın “değer verme,

örgütlenme” devinişsel alanın “duruma uydurma” basamağında olması gerektiği söylenebilir (Gülyüz, 2000, s.61). Drama, saklı enerjiyi serbest bırakır ve insanın kendisini tanımlamasını, duygularını fark etmesini, canının yandığını, haz duyabildiğini öğrenmesini sağlar. Bu yolla çocuğun davranışlarını da eğitir (Gönen.1999). Drama, birçok eğitim etkinliğinde bir araç olarak, bir teknik olarak kullanılabilir gibi, yalnızca kendi başına özel bir konu olarak da uygulanmakta ve öğrenilmektedir (Önder, 1999, s.114).

Yaratıcı Drama ve Altı Köşeli Şapka Drama Tekniğı

Yaratıcı drama, önceden yazılmış hazır bir metin olmaksızın, katılımcıların kendi yaratıcı buluşları, özgün düşünceleri, öznel anıları ve bilgilerine dayanarak oluşturdukları eylem durumları ve doğaçlama canlandırmalarıdır (San.1998, s.42) Dramatizasyon da ise bir metin vardır, roller yönetici ya da öğretmen tarafından önceden belirlenir ve dağıtılır.

Yaratıcı drama ile ilgili çeşitli teknikler geliştirilmiştir. Bu tekniklerden biri de Altı Köşeli Şapka Drama Tekniğıdir.

Altı köşeli şapka drama tekniğı, Edward De BONO’ nun Altı Şapka Düşünme Tekniğınden esinlenerek, düşünme platformu oluşturma eylemserlini düşünme sürecinden, drama tekniklerini kullanarak oyunlaştırma, yaratıcı drama yöntemine dönüştürme işlemdir.

Burada özellikle kullanılacak renklere dikkat etmek gerekir. Renklere dikkat edilmesini, Edward De Bono özellikle bir kural olarak önermekte, renklerin, bir şeyi hayalimizde canlandırmamızı ve öğrenmemizi daha da kolaylaştırdığını ileri sürmektedir.

Bu araştırmada da renklere özellikle dikkat edilmiş, ancak renkler değiştirilerek, siyah ve beyaz renkler yerine lacivert ve pembe renkler kullanılmıştır. Diğer renkler ise sabit kalmıştır.

Pembe-Cumhuriyetçilik,
Yeşil-Milliyetçilik,
Lacivert-Halkçılık,
Kırmızı-Devletçilik,
Sarı-Laiklik,
Mavi-İnkılâpçılık şeklinde eşleştirilmiştir.

Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Dramanın Önemi

Drama yönteminin, öğrencilerin dil gelişimi ve kullanımı üzerinde önemli etkileri vardır. Bu yolla öğrenciler, dili sınıfta kullandıklarından daha geniş sosyal olaylarda bir araç olarak kullanma alışkanlığı kazanabilir,

böylece ikna etmek, iddia etmek ve yatıştırmak gibi dilin çok önemli bazı amaçlarını gerçekleştirebilirler. Sosyal Bilgiler Dersi, çocuğun uygar bir insan olarak toplumsal yaşamını etkilemeli ve onu toplumsal olayları inceleyebilecek bir olgunluğa getirmelidir. Bunlar olmadıktan sonra çocuk bütün kitapları ezberlemiş olsa da değeri yoktur (Binbaşıoğlu, 1986, s.35)

Diğer taraftan, rol yaparak ders işlemenin ayrıca, öğrencilerin grupta diyaloglarını geliştirmeye yardım ettiği bilinmektedir. Böylece öğrenciler, içinde yaşadıkları sosyal çevreden başlamak üzere diğer insanları ve giderek toplulukları tarihi ve coğrafi yönden daha kolay anlayabilir, hayal güçlerini geliştirebilirler (Küçükahmet, 2001, s.69). Bu da onların hoş görülme ve daha kolay sorumluluk almalarına, temel hak ve özgürlüklere saygı duymalarına yardımcı olur.

YÖNTEM

Bu araştırmada, veriler öğrencilere verilen değerlendirme anketi ve konu anlatımı sonunda yapılan test sınavı sonuçları ile elde edilmiştir. Ankette öğrencilerden bu teknik hakkında görüşleri ve derse ait ne tür kazanımlar edindiği sorgulanmış, ayrıca sınav sonuçlarıyla yöntemin başarıya etkisi ölçülmeye çalışılmıştır.

Altı Köşeli Şapka Drama Tekniği, Atatürk İlke ve İnkılâpları konusuna uygulanırken, daha önce de belirtildiği gibi renklerle bir eşleştirme yapılmış, altı köşeli bir fôtr şapka oluşturularak, her bir yanı bir ilkeyi simgeleyen renkle kaplanmıştır. Öğrencilere de, her ilkenin renginde resim kâğıdından bir kısa tanımlama özeti yazılarak dağıtılmıştır. Ayrıca, altı ilkeyi simgeleyen renklerle kaplı altı şapka hazırlanmıştır.

Öğrencilerden, üzerinde tanımların yer aldığı renkli kâğıtlarda bulunan konuyu, ders dışı bir zamanda ders kitabı ve yardımcı kaynaklardan araştırmaları istenmiş, konu hakkında bütün detaylar raporlaştırılarak daha sonra bir replik (kısa anlatı) haline getirilmesi öğretmen yardımıyla sağlanmıştır. Altı rengi üzerinde bulunduran bir şapka ile ayrı ayrı renklerden oluşan ve her biri bir ilkeyi simgeleyen şapkalı altı öğrenci ellerinde bulunan repliklere göre dersi oyunlaştırarak dramatizasyon yolu ile öğrencilere sunmuştur. Ders sonu değerlendirmesinde de sınıftaki öğrencilerin sorularına ilgili ilkeyi anlatan öğrenci cevap vererek konunun işlenmesi sağlanmıştır.

Diğer sınıflarda da sunuş yolu ile öğretim stratejisi, anlatım/soru-cevap yöntemi kullanılarak ders konusu işlenmeye çalışılmıştır. Kontrol grubunu oluşturan sınıflara ise herhangi bir işlem uygulanmamıştır.

Altı Köşeli Şapka Drama Tekniği ile ders işlenen grup, “1. deney grubu”, sunuş yolu ile anlatım yapılan gruplar da “2.deney grubu” ve bu tekniklerin kullanılmadığı grupta “kontrol grubu” olarak belirlenmiştir.

Evren

Erzincan merkez Ziya Gökalp İlköğretim Okulu Öğrencileri

Örneklem

Ziya Gökalp İlköğretim Okulu 5-A-B-C-D şubelerinde öğrenimini sürdüren toplam 160 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrenciler ve sınıflar random (tesadüfi) örneklemeyle seçilmiş, hangi sınıflarda drama yönteminin, hangi sınıflarda sunuş yolu ile dersin işleneceği ve bu işlemlerin olmadığı sınıflar belirlenmiştir. 42 öğrenci 1. deney grubuna alınmış, 40 öğrenci 2. deney grubuna alınmış ancak sınav sırasında 80 öğrenci değerlendirmeye girmiştir. Kontrol grubuna da 61 öğrenci alınmış, bunlar dışındaki 19 öğrenci çeşitli nedenlerle sınava gelmeyen ya da optik okuyucu cevap formunu doğru doldurmayan öğrenciler olarak belirlenmiştir.

Ayrıca 160 öğrenci içerisinde, 62 öğrenci seçilerek bir grup oluşturulmuş, Atatürkçülük konusu altı ilke doğrultusunda hazırlanan test sorularıyla değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anketlerin hazırlanması ve uygulanması

Atatürk İlkeleri için hazırlanan anket, üç ayrı bölümden oluşan test şeklinde soruları içermektedir. Bunlardan ilk bölümü açık uçlu, ikinci bölümü çoktan seçmeli ve üçüncü bölümü de doğru yanlış türünden test şeklinde hazırlanmış sorulardır. Bu testler örneklem grubu olarak seçilen 80 öğrenciye ve kontrol grubu olarak seçilen 61 öğrenciye dersler başlamadan uygulanmıştır. Testler parçalı olarak verilmiş, öğrencilerin geri dönerek yanlış olarak cevapladıkları soruları düzeltmelerinin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Zira diğer sorular içerisinde doğru cevaba yönlendirecek ipuçları bulunmaktadır. Daha sonra uygulamalar bitirildiğinde bu işlem tekrar edilmiştir.

Atatürkçülük konusu, 15 sorulu ve iki ayrı bölümden oluşan testlerden oluşmaktadır. Aynı öğrenciler Atatürk ilkeleri konusunda da diğer öğrencilere uygulanan testlere tabi tutulmuşlardır.

Veri toplama araçları

1. Öğrenci ders katılım anketi. (Bu 5 dereceli bir ölçeklendirme kullanılmıştır. Dereceleme Açılımları ise şöyledir: HA: Hiç An-

lamamış, KY: Kavram Yanılgıları, A/KY: Kavram Yanılgıları ile Anlama, A: Anlamış, İA: İyi Anlamış)

2. Dersin test sınavı soru ve cevap anahtarı

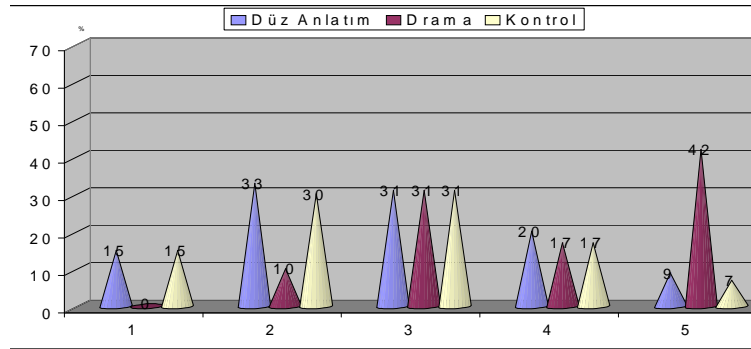
Veri toplama

Verilerin İstatistiksel Analizi; veri çözümlemede doğrudan istatistiksel çözümleme uygulanarak, sonuçlar frekans dağılımı yüzde olarak verilmiştir. Bazı soruların, özellikle açık uçlu soruların değerlendirilmesinde Abraham ve Williamson'ın değerlendirme skalası kullanılmıştır (Abraham and Williamson, 1994).

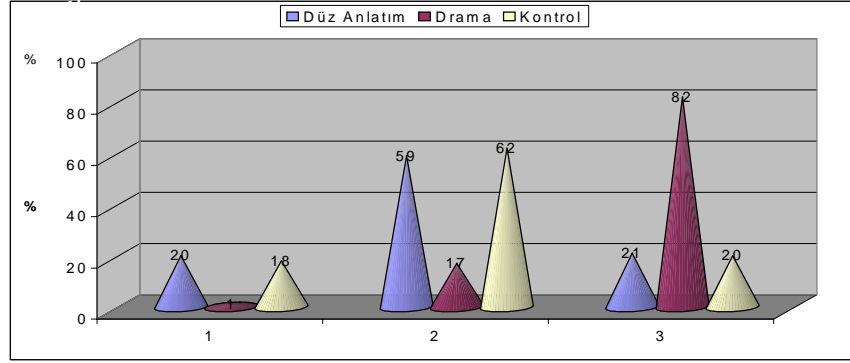
BULGULAR VE YORUM

İşlem öncesinde yapılan testler arasında 1. ve 2. deney grubu kendi arasında ve kontrol grubu da deney grupları arasında istatistiksel işleme tabi tutulmuş herhangi bir şekilde anlamlı ilişki ve farklılık bulunamamıştır.

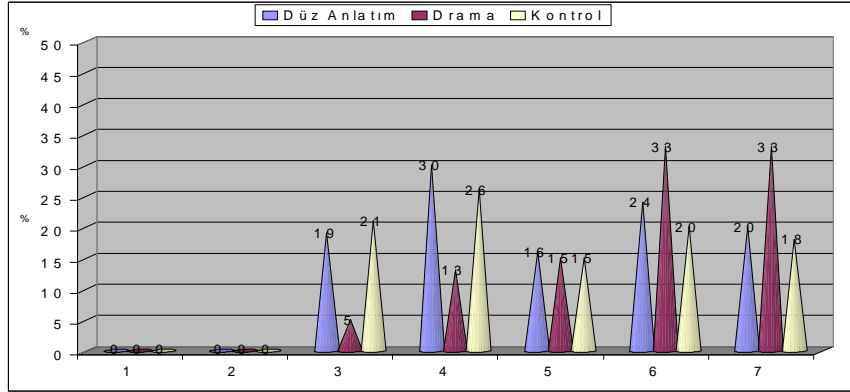
Atatürk ilkelerinin sıralanması ile ilkeler arasındaki ilişki ve farklılıklar konusundaki bilgilerin ölçülmesi amacıyla hazırlanan birinci bölüm sorularına ilişkin; düz anlatım yöntemi ile drama yoluyla dersin işlenmesi sonucundaki yanıtların mukayesesi Grafik-1 de gösterilmiştir. Grafik-2 de ikinci bölüme ait yanıtlar mukayese edilmiş, öğrencilerin Atatürk ilkelerini ve ilkeler arasındaki ilişkiyi ve aralarındaki farkı ne dereceye kadar bildikleri ve kavram açılımlarını ne derece anlayabildikleri grafiklerle gösterilmeye çalışılmıştır. Grafik-3 de de, öğrencilerin Atatürk ilkelerini ne derece anlayabildiklerini araştırmak ve ilkelerle ilgili bilgileri nasıl organize ettiklerini ortaya çıkarmak amacıyla verilen yanıtlar mukayese edilerek gösterilmiştir.

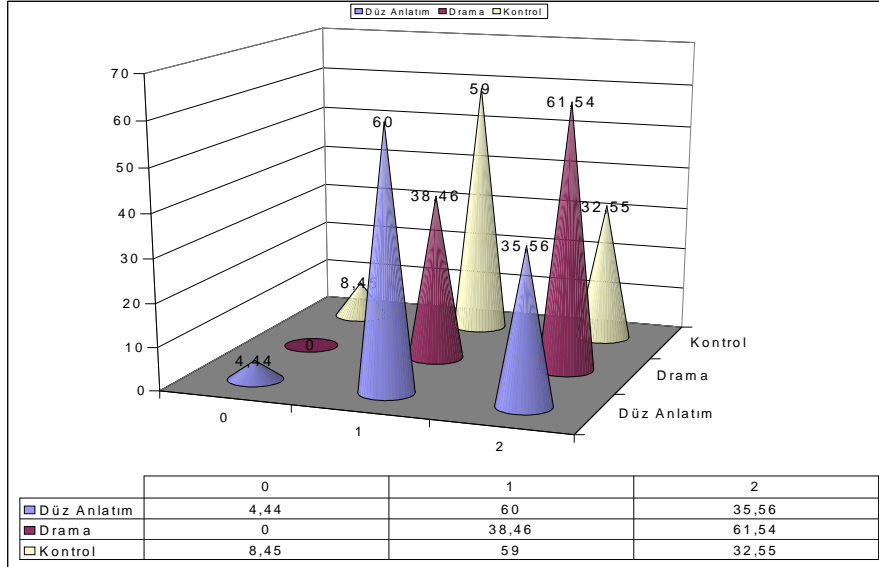
Grafik 1. Düz anlatım yöntemi, drama ve işlem görmeme yoluyla işlenen dersler sonunda yapılan testlerden alınan sonuçların yüzde olarak karşılaştırılması.

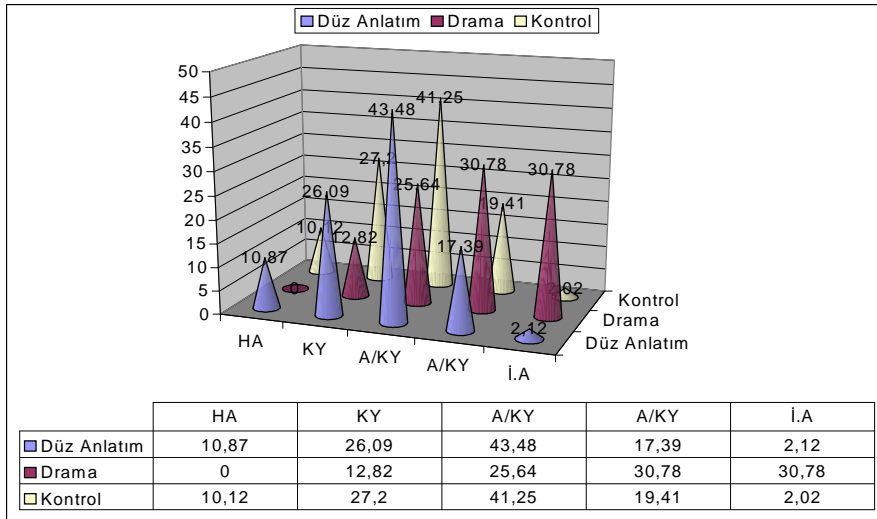
Grafik 2. Düz anlatım yöntemi, drama yoluyla işlenen ve işlem görmeyen derslerde, Atatürk ilkeleri arasındaki bağlantılara ilişkin testin ikinci bölümüne verilen cevapların yüzde olarak karşılaştırılması

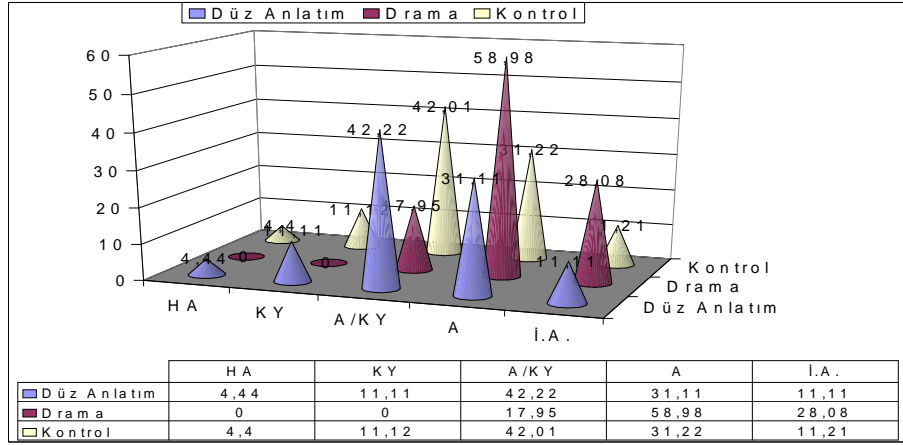
Grafik 3. Düz anlatım yöntemi ve drama yoluyla ve işlem görmeden işlenen derslerde, Atatürk ilkelerinin ilişkilendirilmesi ile ilgili testin üçüncü bölümüne ait verilen cevapların yüzde olarak karşılaştırılması

Grafik 5. Drama ve düz anlatım yolu ile ders dinleyen öğrencilerin testin ikinci bölümüne verdikleri yanıtların yüzde olarak karşılaştırılması.

Grafik 4. Drama ve düz anlatım yöntemi ayrıca kontrol grubunda işlenen derslerin, Atatürk İlkeleri, İlkelerin neden ortaya çıktığı ve aralarındaki bağlantılar ve devlet yönetimindeki işlevselliği hakkında sınavın birinci bölümüne verilen yanıtların yüzde olarak karşılaştırılması. (HA: Hiç Anlamamış, KY: Kavram Yanılgıları, A/KY: Kavram Yanılgıları ile Anlama, A: Anlamış, İ.A: İyi Anlamış)

Grafik 6. Drama ve düz anlatım yöntemiyle işlenen dersler ve bu yöntemlerin kullanılmadığı derslerde, öğrencilerin testin üçüncü bölümüne verdikleri yanıtların yüzde olarak karşılaştırılması. (HA: Hiç Anlamamış, KY: Kavram Yanılgıları, A/KY: Kavram Yanılgıları ile Anlama, A: Anlamış, İ.A: İyi Anlamış)

Grafik-1 incelendiğinde, drama yoluyla gerçekleştirilen derslere katılan öğrencilerin %42'sinin birinci bölümdeki tüm soruları doğru yanıtladığı görülmektedir. Buna karşın, düz anlatım yöntemiyle işlenen derslere katılan öğrenciler ve kontrol grubundaki öğrencilerin ancak % 9'u bu soruların tamamını yanıtlayabilmiştir.

Yine bu bölümde drama yoluyla derse katılan öğrenciler, cevapların hiç birini boş bırakmamıştır. Ayrıca içlerinden hiç biri soruların tamamına yanlış yanıt vermemiştir. Bu oran düz anlatım yöntemiyle ders işleyen öğrenciler ve işlem uygulanmayan öğrenciler grubunda ise % 15'dir.

Grafik-2 incelendiğinde, ikinci bölümdeki tüm sorulara doğru yanıt veren öğrenci yüzdesinin drama yoluyla ders işleyenlerde %82, bu oran düz anlatım ile ders dinleyen öğrencilerde ise %21'dir. İşlem uygulanmayan öğrencilerin durumu da düz anlatımla ders dinleyen öğrenciler için %20'dir.

Ayrıca bu bölüme yanıt vermeyen öğrenci yüzdelere bakıldığında, bu oranın dağılımı; drama yoluyla ders alanlarda %1, düz anlatımla ders alanlar da ise %20, işlemsizler içinse %18'dir.

Atatürk ilkeleri ayrı ayrı ele alındığında, ilkelerin işlevselliği, aralarındaki bağlantı ve örtüşmeler ile hangi ilkenin neden ortaya çıktığına ilişkin yapıyı ortaya çıkarmak için hazırlanan 1. bölüm sorularına ilişkin drama ve

düz anlatım yolu ayrıca işlem görmeyenler ile ders işleme sonucunda öğrencilerden alınan yanıtların karşılaştırılması Grafik-4’de verilmiştir.

Yine birinci ve ikinci bölümdeki bilgilerini organize etmeleri ve tam olarak ilkelerin tek tek ve birlikte nasıl bir devlet yapısı ortaya çıkardığı, nasıl etkili kılınabileceğine dair hazırlanan üçüncü bölüm sorularına verilen yanıtların mukayesesi de Grafik-4’de gösterilmiştir. Grafik-5 ise ikinci bölüme ait yanıtların mukayesesini içermektedir. Bu bölümde de öğrencilerin ilkeler arasında ki bağıntılar ve ilkelerin uygulanma özellikleri arasında nasıl bir ilişki olduğu ve farklı ilkelerin birbirleriyle etkileşimleri ve devletin işle-yişindeki rolleri, nasıl bir etkiye sahip olduğunu anlayıp anlamadıklarını ortaya çıkaracak sorulara yer verilmiştir.

Grafik-4 incelendiğinde drama ile ders alan öğrencilerin birinci bölümle ilgili olarak konuyu anlayan (A) ve iyi anlayan (İA) öğrencilerin toplam yüzdesi %61,54 olarak belirlenirken, bu oranın düz anlatımda %19,51 da diğerlerinde %21,43 de kaldığı belirlenmiştir.

Grafik-5 incelenince ikinci bölümde bütün sorulara doğru yanıt verme yüzdesi drama ile ders işlenen öğrenciler için % 61,54 olarak belirlenirken, düz anlatımla ders alan öğrencilerde bu oran %35,56 kontrol grubu öğrencilerin de %32,55 şeklinde gerçekleşmiştir.

Grafik-6 incelenince üçüncü bölüme ait sonuçlar drama ile ders işlenen sınıflarda, öğrencilerin (A) anlamış ile (İA) iyi anlamış yüzdesinin toplamı %82,05 iken, bu oran düz anlatımla ders dinleyen öğrencilerde ve kontrol grubunda %42,23’tür.

Atatürkçülük konusu ile öğrenci başarısının hangi düzeyde olduğunu belirlemek için ise daha çok sınavlar esas alınmıştır. Burada öğrencilerin büyük çoğunluğunun, Atatürkçülük ile ilgili yöneltilen sorulara doğru ya da çok az yanlış cevaplar verdiği gözlenmiştir. Ayrıca 62 kişilik gruba uygulanan özel bir anketin sonucunda, öğrencilerin %85,48’nin Atatürkçülük ile İlkelerinin bir bütün oluşturduğuna dair bir bilgi birikimi olduğunu, %66,13’nün İlkelerden ayrı bir Atatürkçülüğün olmayacağını düşündükleri belirlenmiştir. Zira Atatürkçülük ile ilgili kendilerine verilen 5 ayrı okuma parçasında 5 ayrı soruya doğru cevap veren öğrenci yüzdesi %80,65 iken hiç doğru cevap vermeyen öğrenciler sadece %1,61 olarak belirlenmiştir.

SONUÇ

İlköğretim 5. sınıflarda okutulmakta olan Sosyal Bilgiler dersi “Cumhuriyete nasıl kavuştuk” ünitesinin “Atatürk İlkeleri ve İnkılâpları” adlı konusunun altı köşeli şapka drama tekniği ile uygulanmasının sonucunda, gerek ilgili test sorularına doğru cevap verme oranı, gerekse de sınavlardaki ortalama başarının çok yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca derse istekli olarak katılma oranının da yine yüksek olduğu gözlenmiştir. Genel olarak bu tür çalışmaların öğrencilere şu kazanımları edindireceği ileri sürülebilir. Bu yol ile;

Öğrencilerin kavram yanılgılarına düşmelerinin büyük ölçüde önüne geçilebilir.

Öğrencilerin yorum yapma yetenekleri geliştirilebilir.

Ezbercilik yerine, anlamlı ve kalıcı öğrenmenin katkı sağlanır.

Öğrencilerin, düşündüklerini ifade etme yetenekleri geliştirilip, topluluk karşısında konuşma alışkanlıkları kazandırılabilir.

Öğrenciler, öğrendiklerini günlük hayatta karşı karşıya geldikleri diğer durumlarla karşılaştırabilir ve olaylar arasında bağlantı kurarak daha sonraki öğrenmelerine temel hazırlayabilirler.

Öğrenciler, Türkçeyi özgün kullanıp, ifade etme yeteneklerini geliştirme imkânı bulur.

Bu yol ile öğrencilerin belli dereceye kadar yeteneklerinin geliştirilmesi mümkün olabileceği gibi, öğrenci başarısı da belirgin bir şekilde artacaktır. Diğer yandan, Hayat bilgisi ve Sosyal Bilgiler, Atatürk İlkeleri ve İnkılâpları ve Atatürkçülük gibi ders konularının daha zevkli olarak işlenmesine zemin hazırlanacaktır. Bu konuda gözlenen şu an ki en büyük eksikliklerden biri, drama yoluyla ders işlenmenin uzun bir hazırlık ve belli dereceye kadar bir uzmanlık bilgisi gerektirmesidir.

KAYNAKÇA

- Abraham, M., R., Williamson, V. M., (1994) Journal of Reseach and Science Teaching, Oklahoma.
- Adıgüzel, H. Ö. (1994). Eğitimde Yeni Yöntem ve Disiplin: Yaratıcı Drama, 1. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, cilt:2. s.65.
- Akbaba, Sırrı, Sağlam, Sırrı, Kök, Mehmet., Eğitim-Öğretimde Drama ve Oyunlar, Erzurum, 2003
- Andersen, C. (2002). Thinking as and thinking about: Cognitive and Metacognitive Processes in Drama, In Bjørn Rasmussen & Anna-Lena Østern (Eds.),

---

Playing betwixt and between: The IDEA Dialogues 2001. Oslo: Landslaget Drama I Skolen.

- Bailin, S. (1998). Critical Thinking and Drama Education. *Research in Drama Education*, 3 (2), s.22
- Ballou, K. J. (2000). *The Effects of a Drama Intervention on Communication Skills and Learning Attitudes of At-Risk Sixth Grade Students*. Yayınlanmış Doktora Tezi, Clemson Üniversitesi.
- Binbaşıoğlu, C., (1976), *Öğrenme Psikolojisi*, Ankara.
- Bolton, G. (1985). Changes in Thinking About Drama in Education, *Theory into Practice*, 24 (3).
- Bolton, G. (1986). *Selected Writing in Drama Education*, Longman, London.
- Bolton, G. (1998). *Acting in Classroom Drama: A Critical Analysis*, Trentham Books, Staffordshire.
- Bono, Edward De, (1999). *Altı Şapka Düşünme Tekniği*, İstanbul.
- Demirel, Özcan, (2000), *Öğrenme Sanatı*, Pegam-A yayıncılık. Ankara.
- Duatepe, A., Ubuz B. (2004). *Drama Temelli Geometri Ders Planlarının Geliştirilmesi Ve Uygulanması*, Eğitimde İyi Örnekler Konferansı Bildirileri, İstanbul
- Enginalp, F., Onay, M., Özgür, (1998), *Drama*, Evrensel Yayınları, Ankara.
- Farris, J. P., Parke J. (1993). *To be or not to be: What Students Think about Drama*, *The Clearing House*, 66(4), 231-34.
- Gönen, M., Dalkılıç, N.U. (1999), *Çocuk Eğitiminde Drama*, M.E.B Yay. İstanbul.
- Güleryüz, H., (2000), *Eğitim Programlarının Dili Ve Yaratıcı Öğrenme*, Pegam-A Yay Ankara.
- Heinig, R. B. (1988). *Creative Drama for the Classroom Teacher*. Prentice Hall, Inc: New Jersey.
- Kamen, M. (1992). *Creative Drama and the Enhancement of Elementary School Students' Understanding of Science Concepts*, DAI-A 52/07, 2489.
- Kelner, B. (1993). *The Creative Classroom: A guide for Using Creative Drama in the Classroom PreK-6*. Heinemann Portsmouth, NH.
- Küçükahmet, L., (2001). *İlköğretimde Drama*, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- M.E.B. (1999). *Devlet Kitapları Drama-1*, Ankara.
- Morris, R. V. (2001). *Drama and Authentic Assesment in a Social Studies Classroom*, *Social Studies*, 92(1), 41-45.
- Önder, A. (1999). *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama*, İstanbul.
- Özden, Y. (2000). *Öğrenme ve Öğretme*, Pegem-a Yayınları, Ankara.

-
- Öztürk, A. (1997). *Yaratıcı Drama Yöntemiyle İşlenen Tiyatro Dersinin Öğretmen Adaylarının Sözel İletişim Becerilerine Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Saab, J. F. (1987). *The Effects of Creative Drama Methods on Mathematics Achievement, Attitudes And Creativity*, Yayınlanmamış doktora tezi, West Virginia Üniversitesi, Morgantown.
- Sağlam, T. (1995). VI. U. arası Eğitimde Drama Seminerleri, Ankara.
- San, İnci (1991). Yaratıcı Drama- Eğitsel Boyutları. H. Ö. Adıgüzel (Ed.), Yaratıcı Drama, Naturel Yayıncılık.
- San, İ. (1996). *Yaratıcılığı Geliştiren bir Yöntem ve Yaratıcı Bireyi Yetiştiren Bir Disiplin: Eğitsel Yaratıcı Drama*, Yeni Türkiye Dergisi, 2(7) 148-160.
- San, İ. (1998). "Eğitimde Yaratıcı Drama", Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, C. XXV, s. 2, Ankara.
- Southwell, B. (2000). Drama as Communication, *Reflections*, 25 (1).
- Üstündağ, T. (1994). *Günümüz Eğitiminde Dramanın Yeri*, Yaşadıkça Eğitim, 37.
- Üstündağ, T. (2001), Yaratıcı Drama, Pegam-A Yay. Ankara.
- Vural, M. (2000), İlköğretim Okulu Programı, Yakutiye Yay. Erzurum.

* * * * *